

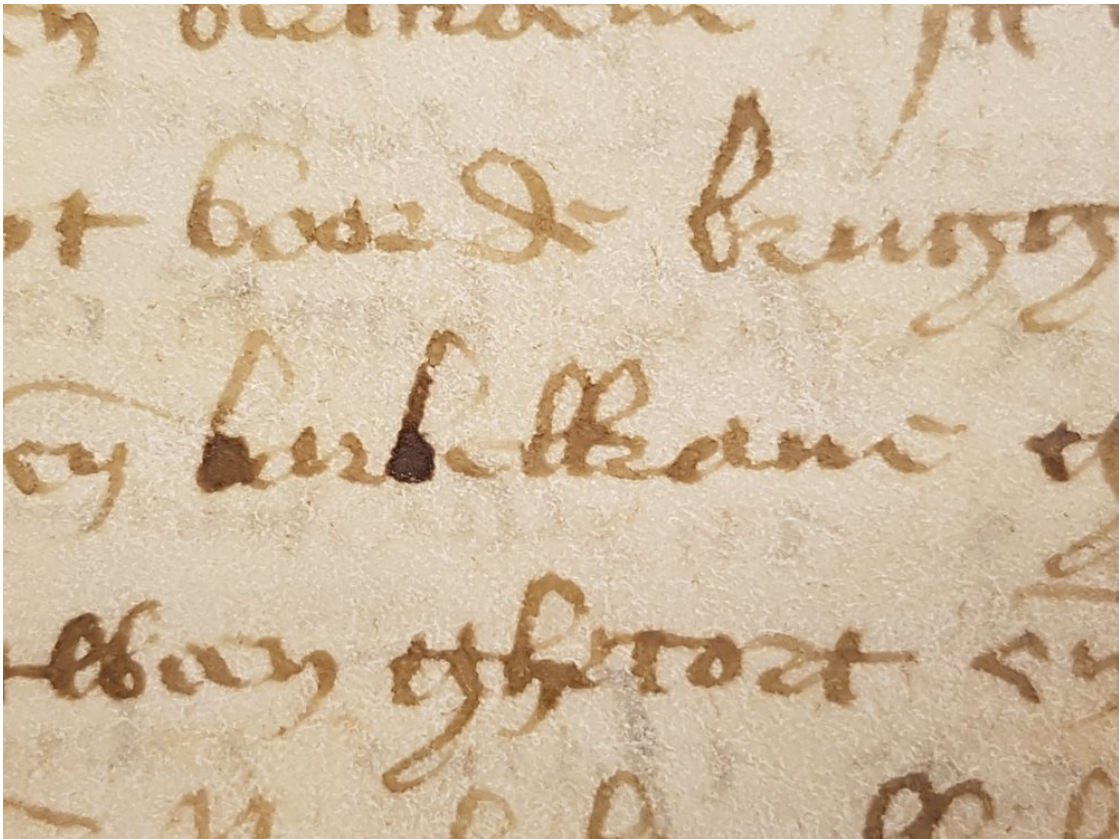
🕒 17 juli 2019, 14:54 (CEST)

EERSTE NEDERLANDSE BARBACANE ONTDEKT BIJ KASTEEL IN ALKMAAR

In Oudorp is de allereerste barbacane in Nederland ontdekt bij Kasteel De Middelburg. Een unieke vondst omdat dit nog nooit eerder in Nederland is voorgekomen. Een barbacane is een versterkte voorpoort die integraal onderdeel uitmaakt van de verdedigingsstructuur van kasteel De Middelburg. De aanwezigheid van de barbacane is vastgesteld door geofysisch onderzoek (o.a. met een grondradar) en een hernieuwd historisch-archeologisch onderzoek.

Spectaculair

De resultaten van dit onderzoek geven de exacte locatie van het kasteel maar ook zijn er aanwijzingen voor een haven en een grotere voorburcht. Daarnaast zijn er onbekende structuren aangetroffen die totaal niet pasten bij het beeld dat er tot nu toe was van het kasteel. Ook nog niet geraadpleegde historische bronnen leverden een schat aan informatie op. Zo blijkt dat het kasteel een enorme hoeveelheid bijgebouwen heeft gehad die niet passen op het huidige kasteelterrein. Het kasteelterrein heeft veel verder doorgelopen in oostelijke richting en vraagt om nader onderzoek. De onbekende structuren zijn op 10 en 11 juli aan een gedetailleerd radaronderzoek onderworpen en dit heeft inzicht gegeven in de structuur en zijn omvang. Er bestonden al vermoedens over de aard van deze structuur en in de grafelijke rekeningen uit 1445 werd het antwoord gevonden: er heeft bij het kasteel een barbacane gestaan.

Document Nationaal archief NL HA-NA grafelijkheidsrekenkamer/rekeningen

Uniek

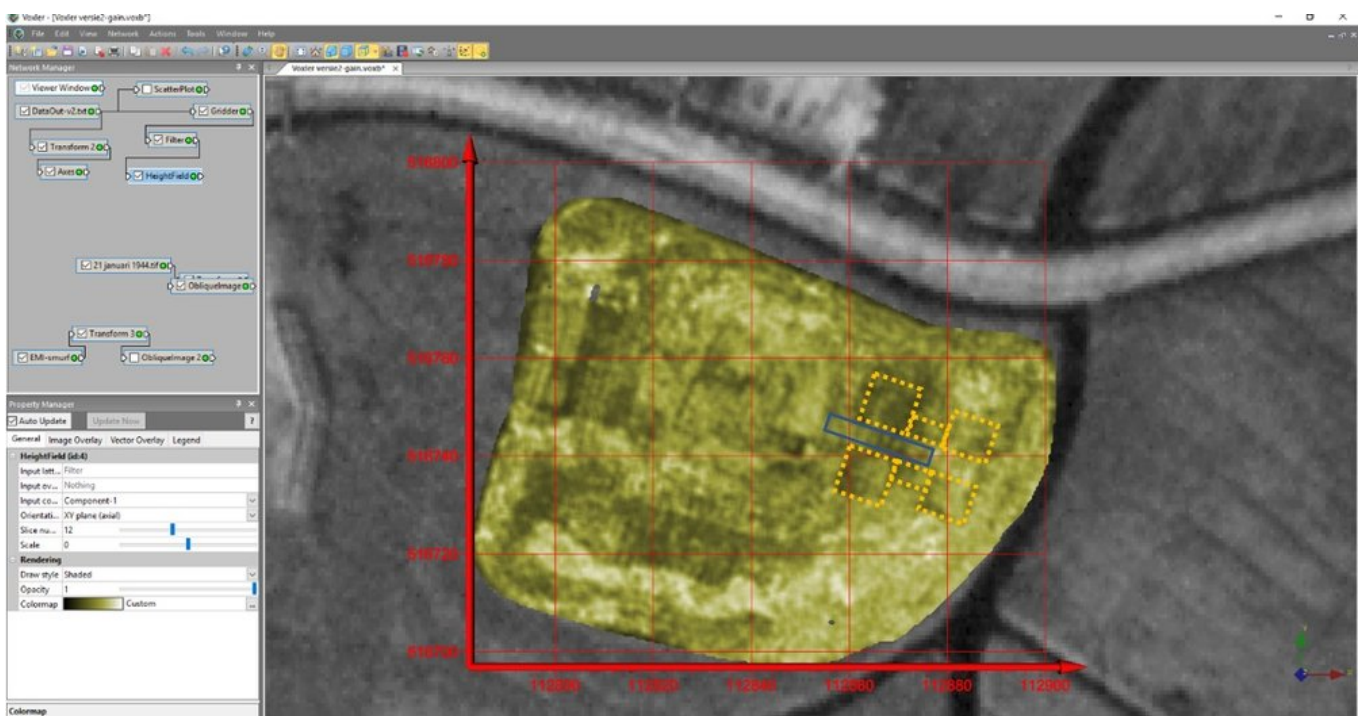
Een barbacane is een versterkte voorpoort die integraal onderdeel uitmaakt van de verdedigingsstructuur van het kasteel. In Nederland is deze structuur nog nooit aangetroffen bij een kasteel. Ook is dit de allereerste en alleroudste vermelding in de historische bronnen van een barbacane bij een kasteel. Barbacanes komen vooral voor in Engeland en Frankrijk. Dat er nu een in Alkmaar bij een Floris V kasteel gevonden wordt kan verklaard worden door de nauwe relaties die Floris V had met de Engelse koning Edward I. Die bouwde veel dwangburchten in zijn strijd tegen de Welshmen en Floris V heeft waarschijnlijk daar zijn inspiratie gehaald voor zijn dwangburchten. In Nederland worden wel eens barbacanes gevonden bij verdedigingswerken rondom een stad, maar bij een kasteel waren ze tot dusver onbekend. Hoe deze barbacane er precies heeft uitgezien is nog onbekend, dit wordt nog verder onderzocht. Een impressie zoals een barbacane eruit heeft gezien uiteraard op de Alkmaarse schaal, is bijvoorbeeld is de Barbacane Porte Saint-Pierre in Caen of de Ponttor in Aachen.

“Deze vondst is werkelijk spectaculair en uniek. Alkmaar kent een zeer rijke historie en we zijn blij dat we als innovatieve gemeente met nieuwe technieken deze prachtige resultaten behalen en zo niet alleen iets toevoegen aan de geschiedenis van Alkmaar, maar ook de geschiedenis in het algemeen!”

— Christian Braak, wethouder Cultureel Erfgoed

Aanleiding onderzoek

Het kasteelterrein in Oudorp is een archeologisch rijksmonument, om het terrein beter in kaart te brengen en goed te kunnen beschermen werd onderzocht wat de exacte locatie van het kasteel was en of er nog resten van het kasteel in de bodem aanwezig waren. Dit is uitgevoerd door Saricon B.V., door middel van geofysisch onderzoek. Dit is een niet destructieve manier van bodemonderzoek waarbij contrastverschillen in de bodem geregistreerd worden. Isolde Strijk, directeur Saricon: “Wij zijn trots dat wij met een combinatie van meettechnieken onbekende delen van kasteel De Middelburg in beeld hebben gebracht zonder in de bodem te graven. Zo zijn er een versterkte voorpoort, een haven en een veel grotere voorburcht dan gedacht in kaart gebracht.”

Op deze afbeelding ziet u de plek waar de barbacane door middel van geofysisch onderzoek is gevonden.

Historie

De Middelburg Kasteel De Middelburg is rond 1282 gesticht voor Floris V, in zijn strijd tegen de Westfriezen. Floris V werd in 1254 in Leiden geboren en was de zoon van roomskoning Willem II. Willem II regeerde over alle gewesten in de Noordelijke Nederlanden, behalve over West-Friesland. Deze Westfriezen wilden zich niet laten onderwerpen en er waren dan ook regelmatig conflicten. Na de dood van zijn vader in 1256 zette Floris V de strijd voort, onderwierp uiteindelijk de opstandelingen en bouwde daarna een reeks aan dwangburchten, waaronder kasteel de Middelburg. Het kasteel heeft daar gestaan tot het in 1517 vernietigd werd door Grote Pier en zijn rebellenleger de Zwarte Hoop. Het kasteel werd niet herbouwd, de resten werden afgebroken en de stenen verkocht. Sindsdien is het kasteelterrein in gebruik als weiland.

Afbeelding: Remco Cevat

Film door: studio John Meijer

OVER GEMEENTE ALKMAAR

Alkmaar, de vijfde stad van Noord-Holland, verbindt het beste van stad en land. De stad bruist! Met het uitgebreide winkelaanbod, een van de best bewaarde historische binnensteden én natuurlijk de traditionele kaasmarkt, trekt Alkmaar jaarlijks veel toeristen. De ligging vlakbij de kust en de randstad maakt wonen en werken in de stad een waar genoegen.

De **gemeente Alkmaar** zorgt dat het er nog beter wonen en werken is. Samen met de inwoners, want daar zit de kracht van stad en land.

Gemeente Alkmaar